

עין משפט
נר מצוה

מוז:

ר"ן

ואלו מותרין ופרק שני נדרים

רש"י

מסורת הש"ם

(א) [לעיל טו:]; (ב) [עין מוס' מגינה י' ד"ה לשמואל]; (ג) [עין מוס' שבעות כה' ד"ה משא"כ הסגרת עין דהבא]; (ד) [שבעות כו:]; (ה) [עין עזר לע"א]; (ו) [שבעות יט:]; (ז) [ע"כ עין לע"א]; (ח) [לעיל טו:];

תורה אור השלם

1. איש כי ידר נדר לקי או השבע שבועה לאסור אפר על גפשו לא ידל דברו ככל היצא מפי יגשאו: במדבר ל ג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אסיפא וכו' ואמר כבינה וכו' ומאי כל יחל כל מדרבנן דהיינו: (ב) ד"ה שבעה מינו וכו' המנוה דהכתיב מינו כל"ו ודל"א: (ג) ד"ה אמר אצ"י וכו' אוסר עליו הא ודאי וכו' ואפילו למתלה מלי נדר דקאסר חפלא וכו' דמנוה דהכי קאמר שלא וכו' דנדרים אמר קונס: (ד) ר"ח וכו' מצוה הנאה ללא נמיט:

מוסף רש"י

שבועה שאיני יושן. דשבעה חלה על דבר שאין בו ממש (לעיל טו:). וכו' מצוה ליהנות ניתנו. שמתנו שניתנו לשלח לא ליהנות וימנו להם, לא לפס הנהה מינו להם, אלא גזירת מלך הוא עליהם (וחז"ל ע"ג). לעיל על זאריסם ניתנו (ד"ה כח:). ודא ביטל יבול יהא חיובי, ומתא זו קרייה הכעש שהוא מריע לעשות שמבטל את המנוה (שבועות כו:).

פירוש הרא"ש

הא מותר קתני ט"ד דאקרינן שאוכל לך קאי ובהא קמי מותר דמשמע דלא הו נדר כלל ולישנא דמומר בשבעות מבגדרים משמע דנדר הוי אלא דלא חמיר בשבעה: על ס"פא דאידיך שאני יושן ב"י, ואוקימנא לעיל דהוי מן יחל מדרבנן: בגין שאין נשבעין לעבור על המצוות. כלומר אם נשבע לבטל את המנוה דלא הוי שבעה: מ"ש נדר דבתיב איש כי ידר נדר לה'. משמע אפילו בחפצי השס לא יחל דברו: שבועה נמי בתיב או השבע שבועה לה'. דלה' דכתיב בקרא אטולה קאי: אמר אביי הא דאמר [הנאות] סובה עלי. כלומר היינו טעמא דגבי נדר דרשינן מבי ידור נדר לה' שגדרים מלין על דבר מנוה משום דכל נדר

גב' מדקאמר חומר בשבעות מבגדרים. כלומר דזה חומר טפי בשבעות מחומרה נדרים מכלל נדר מיהא הוי כי אמר קרבן לא אוכל לך וכו' דאיסור נדר איכא מדרבנן אלא דלא לקי מדאורייתא ולא מיחייב קרבן שבעה כי היכי דמחייב בשבעות: **והא מוסר קפני** נגדרים דאפילו שום איסור ליכא: **אסיפא**. הא דקתני חומר בשבעות מבגדרים דמשמע נדרר חשיב לא קאי ארישא דקתני קרבן לא אוכל לך אלא אסיפא דאידיך צבא (לעיל יד:)

דקתני קונס שאיני יושן שאיני מדבר הרי זה צלא יחל דברו (ב) ואומר רבינא עלה לעיל (טו). לעולם דקתני שאני יושן ומאי כל יחל כל דרבנן דהיינו איסור דרבנן צבא שבעה שאני יושן שאיני מדבר מדאורייתא אסור וזה חומר בשבעות מבגדרים שבעה חלה על דבר שאין בו ממש ומייב קרבן מנה שאין כן נגדרים: **אבל מיחל הוא לחפצי שמים.** שאם נדר לעבור על אחת מן המנוות אין שבעה חלה עליו ומיחל לאותה שבעה דמושבע ועומד הוא לקיימה ואין שבעה חלה עליו ויכול לחלל דברו: **מאי שנא נדר.** דלמר כי נדר על המנוה חל עליו הנדר וכו' עבר ועשה המנוה קם ליה צלא יחל: **דכסיב ידור נדר לה'.** דאפילו בחפצי שמים דלה' לא יחל דברו: **שבעה נמי או השבע שבעה לה' לא יחל דברו.** דלה' שבעה שבעה לה' נמי או השבע שבעה לה' סוכה עלי' הא דאמר אביי "הא דאמר הנאת הסוכה אמר רבא וכו' מצות ליהנות ניתנו אלא אמר רבא א' הא דאמר ישיבת סוכה עלי' והא דאמר שבועה שלא אשב בסוכה ושאין נשבעין לעבור על המצות מהכא נפקא ליה מהתם נפקא ליה דתניא א' יכול נשבע לבטל את המצוה ולא ביטל יכול יהא חייב תלמוד

תחול עליה אם נשבע לעבור על המנוה (ג): **והכסיב נמי או השבע שבעה לה' לא יחל דברו.** דלה' סמוך אלו השבע דמשמע נמי לה' השבע שבעה לא יחל דברו: **אמר אצ"י הא דאמר הנאה סוכה עלי' הא דאמר שבעה שלא אהנה מן הסוכה.** כלומר הא דקתני מתניתין שגודרין על המנוה כגון דאמר הנאת סוכה עלי דשמתא קאסר חפלא עליה דהכי מני למידר אפי' לכתחילה כדאמרינן לעיל [טו:] א"ע. דמשושבע לאשתו בתשמיש חל עליו הנדר כי אמר הנאת תשמישך עלי שאינו אוסר עצמו עליה אלא לדידה אוסר עליו. וקסבר אצ"י דכלל לשון שבעה לא מנינו דמיחול עליה דאי אמר שבעה הנאת סוכה עלי דהנאתה אוסר עליו (א) דהא ודאי לא הויה שבעה אלא נדר דכיון דקאמר עלי היינו נדר דכל היכא דקאמר עלי אמרינן היינו נדר וחייב באחריותו ונדר הוא כי אמר הכי אפילו לכתחלה מני נדר וקאסר חפלא עליה אצל שבעה לא מני לאוקרינן אלא כגון דלמר שבעה שלא אהנה וכהאי גוונא לא חייל עליה דלא מני למיסר נפשיה עליה דמנוה כי קאמר שלא אהנה דאוסר עצמו צמנוה שהוא משושבע לו וכה"ג. מיירי חומר נגדרים מבשבעות נגדרים אומר קונס הנאת סוכה עלי ובשבעה שלא אהנה: **וכי מנוס ליהנוס ניהנו.** דקאמר הנאת סוכה עלי הא לא ליהנות ניתנו ולא מני למיסר נפשיה בהנאתה דהא לא חשיבה (ו) הנאה מנוה דלא ניתנו צביל הנאה: **אלא אמר רבא וכו' ישיבת סוכה עלי.** כדאמרן דבישיבת סוכה עלי קאסר חפלא עליה: **ובשבעה שלא אשב** קאסר נפשיה מן חפלא והא לא מני למיעבד דמשושבע הוא למנוה ולהכי לא חיילא עליה שבעה: **יכול יהא חייב** קרבן שבעה: תלמוד

הנאה דאמר אצ"י אצל אין ה"ג דבאומר סוכה לישיבתה עסקינן. דאזל בתוספות אמרו שאפילו אמר קונס ישיבת סוכה עלי מהני דלא מקרי דבר שאין בו ממש אלא בשאינו מוכיר שם החפץ שאוסר עליו כגון שאני יושן מדבר אצל כשמוכיר החפץ הנאסר דבר שיש בו ממש הוא ולפי זה מאי דאמרינן בפרק אע"פ (כמוצות דף נח:) ובפרק בתרא דמכילתין (דף פה:) גבי מקדיש מעשה ידי אשתו דמוקמינן באומר יקדשו ידים לעושהיהן לאו דוקא באומר אלא נעשה כלאומר קאמר כיון שהזכיר את הדיים. וא"ת ואפילו כי אמר ישיבת סוכה עלי למה אסור בישיבה של מנוה והא כיון דמנוות לאו ליהנות ניתנו הרי אינו נהנה מן הסוכה כלל מירצו בתוספות דמ"מ כיון שאסר ישיבתה עליו אע"פ שאין לו צו הנאה חל ולפי זה אמר קונס זריקת זרור לים עליו אסור אע"פ שאין לו צוריקתו הנאה אסור לוורקו. מיהו דוקא במפרש ישיבת סוכה או זריקת זרור אצל באומר קונס סוכה עלי קונס זרור זה עלי יושב ישיבה של מנוה וזרק אותו זרור שנאסר בו לים אם רצה דמסתמא לא אסר על עצמו אלא הנאה צלצד דהא מקדיש בהמתו אסרה עליו ועל כל העולם ואפי"ה אינה אסורה בנגיעה הכא נמי איסור סתם אכילה והנאה משמע אצל כל שפירש לאסור על עצמו אפילו נגיעה חייל:

נד

אסר החפץ עליו הלך אינו נראה כטורר לבטל המנוה שהרי לא קבל על עצמו אלא אסר החפץ עליו ואין מאכילין לאדם דבר האסור לו אצל כל לשון שבעה הוא אוסר מעלשות את הדבר שהוא מחויב לעשות המנוה לאו כל מניניה להפקיע א"ע מחויב המנוה הלך לא דרשינן לה' על השבע שבעה: אמר רבא וכו' מצות ליהנות נתנו. קשאי ליה לרנא על מה שהוכיר אצ"י הנאה נבדכיו משום דמנוות לאו ליהנות נתנו וחס אמר הנאת סוכה עלי לא נאסרה עליו דלא מקריא הנאה מה שהוא מקיים מנוה המקום:

ס **מכלל דשאוכל דאכילנא משמע.** דהא נקט לאו והן: היו מסרבים **בו לאכול ואמר אכילנא אכילנא** וכו' **אמר שבעה שאוכל דאכילנא משמע** וכו'. לפוס האי לישנא משמע דכי היכי דלרין הוכחה לומר דשאוכל דלא אכילנא משמע ה"ג לרין הוכחה דשאוכל

דאכילנא משמע. וזריש פרק שבעות שמים בתרא^ו צאוקמתיה דאצ"י גופיה לא משמע הכי אלא דקמתא צלא שום הוכחה שאוכל דאכילנא משמע וכבר כתבתי שם שזו מן הסוגיות המתחלפות וכתבתי שם גם כן דסוגיא דהתם עדיפא טפי: **מיעקס לישניה הוא.** כלומר שהלרין צאלף ונראה כלאומר שאי אוכל ומיסק אדעתין הרי לפי שאין דרך בני אדם לומר שאי אוכל אלא שלא אוכל: **ואמר שבעה שלא אוכל דאכילנא משמע.** לאו למימרא שיהא מושבע שיאכל אלא לומר שאינו מושבע שלא יאכל דהכי אמר ליה וכו' נשבעתי שלא אוכל עמך והלא כבר אמרתי לך דאכילנא: ולענין הלכה כבר כתבתי צפ' שבעות שמים בתרא שהרמב"ם ז"ל פסק כאצ"י וכסוגיא דהתם והארכתי שם צטעמו של דבר בצ"ד אצל הרמב"ן ז"ל פסק כרז אשי דלעולם שאוכל דאכילנא משמע ושלא אוכל שלא אוכל משמע^ו: **פיסקא זה חומר נגדרים מבשבעות וכו':**

גב' מכלל נדרר הוא. דמדקתני דשבעה חמורה מנדר משמע דנדר נמי איכא איסורא אלא דלא חמיר בשבעה: **והא מוסר קפני** דתנן^ו לא אוכל לך מותר: **על סיפא דאידיך קפני** לה **שבעה שאיני יושן שאיני מדבר שאיני מהלך אסור.** ובהא עיין למימר חומר בשבעות מבגדרים נדדרא מיהא הוי מדרבנן וכרבינא דאוקמא לעיל [טו:]. צבל יחל מדרבנן אלא דשבעה חמורה מנדר דאסור מדאורייתא. ונקיט לה הש"ס להאי פרוקא אליבא דרבינא משום דקושטא דמילתא כוותיה היא דבל יחל דמתני' דרבנן קאמר. והאי דלא דייקינן נמי גבי חומר נגדרים מבשבעות מכלל דשבעה מיהא איתא משום דאין הכי נמי דאיתא ולקן זה משום שבעות שזא אלא שאינה חלה לבטל את המנוה: **אבל מיחל הוא לחפצי שמים.** אם יש בשבעות צטול חפצי שמים מיחל שבעתמו: **לה' לא יחל דברו.** אפילו יש צנדרו צטול מנוות השס לא יחל: **שבעה נמי הא כסיב או השבע** וכו'. דלה' קאי נמי אהשבע שבעה: **הא דאמר הנאה סוכה עלי הא דאמר שבעה שלא אהנה מסוכה.** כלומר סכרא הוא דלה' לא קאי אשבעה אלא אכי ידור נדר משום נדרר דבין הוא שיחול על דבר מנוה לפי שהוא אוסר על עצמו הנאת סוכה שלשון נדר כך הוא ואין מאכילין את האדם דבר האסור לו אצל לשון שבעה היינו שלא אשב בסוכה ולא כל הימנו להפקיע עצמו ממנוות סוכה שהוא מנווה זה: **אמר רבא וכי מנוס ליהנוס נייטנו.** רבא לאו אטעמיה דאצ"י מקשה דודאי שפיר קאמר אלא אלישניה דאי אמר הנאת סוכה עלי יושב זה ישיבה של מנוה דמנוות לאו ליהנות ניתנו: **אלא אמר רבא הא דאמר ישיבת סוכה עלי הא דאמר שלא אשב בסוכה.** וא"ת וכי אמר ישיבת סוכה עלי מאי הוי הא דבר שאין בו ממש הוא י"ל דהכא צמאי עסקינן כגון דאמר קונס סוכה לישיבתה עלי ורבא לא חש לתרואי אלא לשון אצל בתוספות אמרו שאפילו אמר קונס ישיבת סוכה עלי מהני דלא מקרי דבר שאין בו ממש אלא בשאינו מוכיר שם החפץ שאוסר עליו כגון שאני יושן מדבר אצל כשמוכיר החפץ הנאסר דבר שיש בו ממש הוא ולפי זה מאי דאמרינן בפרק אע"פ (כמוצות דף נח:) ובפרק בתרא דמכילתין (דף פה:) גבי מקדיש מעשה ידי אשתו דמוקמינן באומר יקדשו ידים לעושהיהן לאו דוקא באומר אלא נעשה כלאומר קאמר כיון שהזכיר את הדיים. וא"ת ואפילו כי אמר ישיבת סוכה עלי למה אסור בישיבה של מנוה והא כיון דמנוות לאו ליהנות ניתנו הרי אינו נהנה מן הסוכה כלל מירצו בתוספות דמ"מ כיון שאסר ישיבתה עליו אע"פ שאין לו צו הנאה חל ולפי זה אמר קונס זריקת זרור לים עליו אסור אע"פ שאין לו צוריקתו הנאה אסור לוורקו. מיהו דוקא במפרש ישיבת סוכה או זריקת זרור אצל באומר קונס סוכה עלי קונס זרור זה עלי יושב ישיבה של מנוה וזרק אותו זרור שנאסר בו לים אם רצה דמסתמא לא אסר על עצמו אלא הנאה צלצד דהא מקדיש בהמתו אסרה עליו ועל כל העולם ואפי"ה אינה אסורה בנגיעה הכא נמי איסור סתם אכילה והנאה משמע אצל כל שפירש לאסור על עצמו אפילו נגיעה חייל:

כז א מיי פ"ג מהלכות נדרים הלכה ו' סמג לאוין רמב טושי"ע י"ד סימן רטו סעיף א וסיומן רלע סעיף ד:

תוספות

הא דאמר ישיבת סוכה עלי והא דאמר שבועה שלא אשב בסוכה. פי' היכא דאמר ישיבת סוכה עלי קונס מיחל חייל משום דסוכה אינה משועבדת לו אצל היכא דאמר שבעה שלא אשב בסוכה וגופו משועבד לסוכה לא חיילא וא"ת אדמפלגי צמריס לשבעות ליפלוג ולימי בשבעו' דשבעות נמי זימנין דחיילי היכא דלמי' ישיבת סוכה עלי שבעה וי"ל דהאי' אלא אורחא דמילתא קפני דקתם נדרים החפץ נאסר עליו וקתם שבעות קאסר נפשיה אחפלא ובי' זה חומר נגדרים מה שעיין צמריס עליה דקאסר חפלא עליה ממה שעיין שבעות וייינו דקאסר נפשיה אחפלא וע"ל דאי בשבעות לא חייל בשום ד' אפילו היכא דאמר ישיבת סוכה עלי שבעה ועטם גדול יש נדרר דשבעות כיון דקתם שבעות קאסר נפשיה אחפלא ולא קאסר חפלא אהשפיה אפילו כשאמר ישיבת סוכה עלי שבעה אפיה מתחילין שבעותיה וחורה על נפשיה והוי כאלו אמר שבעה שלא אשב בסוכה והאי דאמר ישיבת סוכה עלי שבעה לא שייך בה אלא יד שבעות וליעולם קאסר נפשיה מתפלא ונגדרים לאיך גיסא: